

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

58. An publici latrones, & grassatores viarum gaudeant Immunitate? Et quid, si semel, vel bis in via publica, & cum violentia quis deprædetur? Et quid est dicendum de diurnis agrorum depopulatoribus, ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

immunitate Ecclesiarum; Principes seculares nihil in eius præiudicium statuerè possunt, vt tradit in hoc casu de immunitate Ecclesiarum Farinacius de immunitate, cap. 6. num. 25. & alij.

Sup. conten-
to in hoc &
seq. §. infra ex
Ref. 117. lege
doctrinam §.
Quæro se-
cundo. & §.
Sed stance.

7. Sed non desinam hinc resellere doctrinam, quam supra docuit Sarpus, quam doleo approbasse Suarez de Relig. lib. 3. cap. 11. n. 4. & Raphaëlem de la Torre tom. 2. in 2. 2. D. Thome. quest. 99. num. 4. disp. 7. gradu 8. adherentes supradictam consuetudinem extrahendi fures ab Ecclesia iustificandam esse: quia fuit introducta videntibus Clericis & Episcopis in odium delicti, ac perinde quasi renunciantibus tali immunitati quoad fures. Sed, vt dixi, displicet mihi viros Theologos & doctos hæc dixissentam prorsus resellenda esse puto. Immunitas hæc enim concessa est locis sacris, & non personis, vt rectè obseruat Mastrillus decis. 169. lib. 2. Adde quòd quæ in honorem Dei sunt introductæ, etiam si quis inde fauor ad partes deriuetur, non possunt partes renunciare, vt docet Panormitanus in cap. conquestus, de feriis post glossam, n. 9. & probatur clarè per text. in cap. si diligenti, de for. compet. vbi Innocentius III. primum probat per leges dicentes pacto priuatorum non posse iuri publico derogari: deinde probat Clericum non posse renunciare priuilegio fori, quia hoc non est concessum fauore personæ particularis; sed fauore totius Collegij Clericalis, cui priuatorum pacto derogari non potest. Ergo etiam totus ordo Clericalis & Laicalis non potest renunciare beneficio concessio in honorem Dei: cui non est illi integrum præiudicare. Et idè Castrus Palaus tom. 2. tract. 11. disp. vnic. punct. 11. num. 5. sic ait. Hoc priuilegium non delinquentibus ob ipsos, sed ob reuerentiam loci sacri est concessum: quapropter renunciari à nullo potest; sicuti neque renunciari potest priuilegium fori Clericis concessum, quia non ipsis ob ipsos, sed ob dignitatem Clericalem conceditur. Ita Castrus Palaus.

Sup. hoc me-
lis, & magis
larè infra in
tr. 2. Ref. 5.

8. Et tandem quæro à Sarpo; quò pacto Ecclesiastici potuerunt inducere hæc consuetudinem extrahendi fures ab Ecclesia; cum sit consuetudo contra Canones non excipientes hoc crimen & idè irrationabilis & reicienda. Vnde insignis ille Canonista inelytæ Academia Salmaticensis Valboa de Mogro-
neio in cap. 1. de for. compet. num. 6. rectè docuit, quod consensus Clericorum in aliquam consuetudinem, quando adest libertatis Ecclesiastica præiudicium, nihil operatur: quod etiam docet nouissimè Sperellus decis. 37. num. 63. Sed hoc accidit in casu, de quo iam loquimur. Ergo, &c.

Sup. hoc eù
eodem Val-
boa infra in
tr. 2. Ref. 2.
§. Sed dicit
ante medium
Vers. hæc
opinionem
resellit. & si
placet lege
alias Ref.
annot. dicti
§. ad mediū.
Et pro
concreto in §.
Verum pro-
hæris textus
infra in Ref.
99. §. Vt pro-
pe hanc.

9. Verùm pro Coronide huius resolutionis, quærendum est. An sententia Sarpi saltem admittenda sit in furibus, qui cum furto ad Ecclesiam confugiunt, & intra Ecclesiam illud contract auerint: Et contra Sarpum negatiuè respondendum est; quia illa contractario, seu vsus rei subrepta non potest esse regulariter loquendo res magni momenti; & idè cum sit delictum leue, etiam in opinione Doctorum, qui admittunt extensionem quoad delicta exceptuata, non debent amittere priuilegium immunitatis. Adde quòd illa contractario est per accidens, cum non deferatur in Ecclesia, vt iniuria ei inferatur. Ergo, &c. Et ita tenet Peregrinus de immunitat. cap. 12. num. 10. & alij communiter cum Bonacina tom. 2. disputat. 3. quest. 7. punct. 5. num. 7. Vnde prorsus reicienda est in opinione omnium Doctorum sententia Sarpi, quam supra retulimus: nempe fures non gaudere immunitate Ecclesiarum.

Sup. hoc in-
fra in tr. 2.
Ref. 185. &
89.

10. Notandum est tamen hinc obiter furantem in Ecclesia, & alios in Ecclesia delinquentes capi posse ab Ecclesiasticis Ministris qui etiam extra Ecclesiam

commiserunt sacrilegium, quòd est crimen mixtè fori. Ergo, &c. Ita Bonacina loco cit. & ne deferat videri decis. 3. & 4. Alexandri Sperelli.

RESOL. LVIII.

An publici latrones, & grassatores viarum gaudeant Immunitate?

Et quid, si semel, vel bis in via publica, & cum violentia quis depraedatur?

Et quid est dicendum de diurnis agrorum depopulatoribus, quia de diurnis non est difficultas, & de captiuantibus personas, & eas componemibus in quocumque loco, an gaudeant dicta Immunitate? Ex part. 6. tract. 1. Ref. 15.

§. 1. **N**egatiuam sententiam absolutè & sine vlla distinctione docet Sarpus fol. 50. Sed aduertant Lectores, quòd licet supradicti casus excipiantur in iure, & in constitutione Gregoriana; tamen habent multas limitationes, quas videbis, præcipuè penes citandos Doctores: sed hinc tantum tangenda est pulchra quaestio. An qui semel, vel bis in via publica, & cum violentia depraedatur, priuatur immunitate. Et affirmatiuam sententiam docet Megalius in 3. part. lib. 4. cap. 2. quest. 1. num. 10. quia nomina verbalia in vno solo actu verificantur ex leg. Arbletam, §. calumniata, ff. de his, qui notant, infam. Et ita etiam tenet Marta de inuisibili temp. art. 2. capit. 55. numer. 22. qui testatur de praxi: & quamuis frequentia esset necessaria, putat Megalius duos actus sufficere, quia duo actus sufficiunt ad consuetudinem inducendam ex gloss. in Aubert. de testibus, §. quia verò multi, ex l. 2. in fin. Cod. de Episcop. audient. Grassius de cast. reser. lib. 1. capite 10. num. 14. Floronus part. 2. cas. 3. num. 10. & alij.

Sup. hoc lege
§. not. seq.

* Sup. hoc
quamuis re-
citantur lege
supra §. Ad
id. Ref. 33.

Sup. hoc in
tom. 6. tr. 2.
Ref. 13. & 14.
& in aliis ca-
rum notatio-
num.

2. Sed hanc Megalij opinionem prorsus resellendam esse puto à Tribunalibus Ecclesiasticis: non enim dicendum est publicos latro, qui publicè & cum violentia semel vel bis depraedatus est, vt exinde Ecclesiarum immunitate priuandus sit; quòd clarè patet ex leg. Capitulum, §. & vt generaliter, ff. de pæn. & idè mulier ex vnicò actu fornicationis non dicitur publica meretrix, nec publicus vsurarius, qui semel tantum commisit vsuram ex text. in leg. quis sit fugitiuus, §. errorem, & in leg. sciendum, §. illud, ff. de adilit. & docet Panormitanus in cap. 1. num. 24. de iudic. & alij. Ergo, &c. Et ita hanc sententiam contra Megalium tenet tota cetera Canonistarum, vt loquitur Igneus in l. 3. §. subuertitur, num. 107. ff. ad Syllan. quibus adde Pegueram decis. 40. num. 4. Castrum Palaum tom. 2. tractat. 11. disput. vnic. punct. 6. num. 3. Carolum Marantam in controuerf. iur. part. 2. respons. 46. numer. 7. Giurbam consil. 50. numer. 27. Barbolam de iur. Ecclesiast. lib. 2. cap. 3. num. 84. Mastrillum de indulto, cap. 37. num. 7. Ambrosium de immunit. c. 21. num. 4. Peregrinus cap. 6. num. 8. Farinacium cap. 10. num. 154. Horatium Perium consil. crim. 39. num. 2. & 3. Nouarium in summ. Bullar. titul. de immunit. num. 45. qui etiam ex Suarez & Giurba num. 46. docet, Grassatores viarum, si sæpius tentauerint delicta, sed illa non perfecterint, non esse excludendos ab immunitate, quia delictum exceptuarum debet esse actu consummatum, vt amittat immunitatis priuilegium.

3. Aduertendum tamen est hic obiter pro nostro Sicilia Regno, quòd licet vigore regie pragmatice, sub Rubric. de furt. & rapin. titul. 47. pragmat. 1. puniatur pœna mortis etiam, qui semel spoliasset viatores in via publica, vt ibi exponitur. Tamen quoad

quoad privilegium immunitatis Ecclesiarum nihil operatur dicta pragmatica; vt in specie casus nostri tradit Ambrosinus *de immunit. cap. 3. num. 6.* & Peregrinus *cap. 6. num. 9* vnde caueant Episcopi Siciliae à Mario Italia *lib. 1. cap. 5. §. 1. num. 20.* & 40. vbi videtur approbare etiam in ordine ad immunitatem Ecclesiarum supradictam Pragmaticam. Et aduersus illum præter Doctores citatos insurgunt ipsimet Consiliarij Regij, vt Peguera *decif. 410.* & Mastrillus *de indul. cap. 33. num. 7.* Et ratio est, quia statuta Principis Laici non possunt tollere, neque aliquid determinare circa Ecclesiarum immunitatem: sed hoc ad summum Pontificem spectat.

4. Notandum, est etiam hinc obiter contra Innocent. in *cap. inter alia, & ibi Hostiensis num. 4.* & Ioannem Andream *num. 6.* & alios, non dici Latrones publicos & grassatores viarum, nisi qui depradantur in viis publicis, & itineribus frequentatis: at non sufficit, quod per insidias furentur, etiam si non fuerint in loco publico. Et ratio est, quia textus expressè loquitur ibi. Itinera frequentata, & publicas stratas obsident: tum quia nomen, via, publicum iter denotat: & quia illa verba ad declarationem delicti fuerunt apposta, & ita docet Nouarius *summa Bullar. tit. de immunitate, num. 47.* Ambrosinus *cap. 3. num. 5.* Farinacius *cap. 12. num. 165.* Vide etiam Mastrillum *de indul. cap. 32. num. 8.* & Riccium *part. 4. decif. 144.* & alios penes ipsos.

5. Verum publicis latronibus & grassatoribus viarum adiecit summus Pontifex agrorum depopulatores; circa quos nihil aliud dignum adnotatione occurrit, nisi illud curiosum quidem & difficile, An stante constitutione Gregoriana diurnus agrorum depopulatores gaudeat immunitate. Dixi, *diurnus*; quia de nocturno non est difficultas; & negatiuam sententiam docet Barbosa *de iur. Eccles. lib. 2. cap. 3. num. 87.* quia verbum, *nocturnus*, appositum in *cap. inter alia, de immunit. Eccles.* fuit à Gregorio XIV. in sua Bulla ademptum, & absolute excludit ab immunitate agrorum depopulatores. Et ita hanc sententiam tenet Farinacius *de immunit. cap. 11. num. 161.* Ambrosinus *de immunitate, cap. 4. n. 5.* Bonacina *tom. 2. disp. 3. quest. 7. punct. 6. §. 1. num. 5.* & alii.

6. Sed his non obstantibus diurnos agrorum depopulatores gaudere Ecclesiarum immunitate, docet Castrus Palaus *tom. 2. tract. 11. disp. vnic. punct. 9. nu. 5.* quia, ait ille, constitutio Gregoriana ad firmandum ius commune, & reuocanda priuilegia illi contraria expedita fuit: ergo cum solum dixit, depopulatores agrorum, intelligenda est iuxta ius commune, quod solum nocturnos excludit: nam si Pontifex intendebat depopulatores tam nocturnos, quam diurnos comprehendere, debebat exprimere: quia ius commune non debet ceteri correctum, nisi claris verbis constet. Præterea hæc exclusio derogat immunitati, & constitutio est odiosa & penalis: ergo de solo nocturno, & non diurno debet intelligi. Ita Castrus Palaus.

7. Sed tu caue huic adherere opinioni; nam licet videtur fauere Ecclesiarum immunitati, maxime illam lædit; nam ex dictis rationibus, quas Palaus adducit, videtur confirmare sententiam Gambacurtæ, & aliorum aduersariorum asserentium constitutionem Gregorianam tollere tantum priuilegia, sed non derogare iuri communi, quod quidem falsum esse dicendum est cum Chartario *decif. crimin. 95. num. 4.* & aliis Doctoribus, quos ego citavi in *part. 1. tract. 1. resol. 1.* & determinauit Sanctissimus Pontifex Clemens VII. in Breui ad Archiepiscopum Hahedum Panormitanum sub die 6. Februarii anno 1597. vt ego supra obseruavi, & obseruat nouissime Nouarius in *Tom. IX.*

Sūma Bullar. tit. de immun. n. 2. Vnde venit refellendus Peregrinus *de immunit. cap. 2. num. 11.* quatenus dicit constitutionem Gregorianam non corrigere ius commune.

8. Sed hic obiter non est omitendus casus, qui frequenter solet accidere. An videlicet captiuantes personas, & eas componentes in quocumque loco, gaudeant immunitate Ecclesiarum: & negativè respondet Ioannes Maria Nouarius in *summa Bullar. tit. de immunitate, num. 44. in fine,* qui citat Mastrillum.

9. Sed hæc opinio ita absolute prolata mihi non placet; nam tunc puto supradictos non gaudere immunitate; quando vt publici latrones in stratis ac viis publicis vel in campis, siue vt grassatores etiam intra vrbium vias huiusmodi personarum captiones & compositiones, vulgò *Ricati*, admiserint; & hoc pluries non semel tantum, aut iterum fecerint: scus autem si priuatim, ac secretò captiuarent personas, vel missis aliquibus nunciis (vt olim pluries per multos menses Panormi accidit) aliquas composuerint personas etiam minis per nuncios vel litteras comminatis: nam vtique in tali casu ab immunitate non erunt excludendi; quia sic captiuantes, neque publici latrones, neque grassatores dici possunt; ergo gaudere debent immunitate. Et idèd hanc sententiam nominatim aduersus Nouarium, tenet Carolus Maranta in *controuers. iur. par. 2. respons. 46. num. 10. & seq.* Neque Mastrillus à Nouario adductus facit contra nostram sententiam; nam loquitur in terminis indulti à Rege concessi, & non in terminis constitutionis Gregorianæ, quæ excludit omnem extensionem de casu ad casum; & ego puto etiam in terminis iuris communis supradictos Reos Ecclesiarum immunitate gaudere.

R E S O L. L I X.

An qui commisit peccatum nefandi, gaudeat Immunitate Ecclesiarum? Ex part. 4. tract. 1. Res. 45.

§. 1. **N**egatiuè respondet Ludouicus Correa in *Sup. hoc supra in Res. 25. §. Vnde, & in Res. 27. §. Quæro quarto.* *relect. ad cap. inter alia, de immunit. Eccles. part. 3. num. 40. quest. 17.* quia in grauissimis delictis, & in quibus includitur atrocitas & abominatio, Ecclesia non debet patrocinari, & ideo etiam alia peccata contra naturam immunitate non gaudebunt. Ita ille, qui citat Rodriguez in *99. regul. tom. 2. quest. 51. art. 4.* Auendagnum *de exequen. mandatis, part. 1. cap. 229.* Phæbum *tom. 1. decif. 81. num. 7.* Barbosa *ad ordin. tom. 2. lib. 2. §. 1. num. 5.* quibus adde Marium Italianum *de immunit. Eccles. lib. 1. cap. 5. §. 3.*

2. Sed hæc opinio, stante Bulla Gregorij XIV. non est tenenda, quia in illa crimen nefandi non exceptuatur, & dictam constitutionem non esse ad alios casus extendendam, satis ex eius lectura patet. Nam, vt * Alibi probaui, Summus Pontifex in illa, dum excipit aliquos casus, apponit dictionem *taxatiuam tantum*, cuius natura est impedire extensionem, vt notat inter alios Ambrosinus *de immunit. cap. 1. num. 14.* Peregrinus *cap. 6. num. 24.* & alij scribentes super dictam Bullam; & ideo committentes crimen nefandi gaudere immunitate Ecclesiarum, in terminis docet Farinacius in *appen. de immum. Ecclesiar. cap. 6. num. 98.* Castrus Palaus in *opere morali, tom. 2. disp. unica, de immum. Eccles. punct. 10. num. 6.* & Marius Giurba *conf. 100. num. 4.* quod ego etiam puto, stando in iure communi, nam Canones absolute asserunt Ecclesiæ immunitate gaudere omnes ad eam confugientes pro quantum

Et pro supra contento in hoc textu infra in Res. 71. §. Vlt. & in Res. 81. a Un. 9. Verf. Et clare. & Res. 90. & in §. Sed ego per totum, signatè in fine.

* Alibi supra in Res. 3. Sed proflus. & in Res. 26. §. Sed hæc. & seq.

Quæ hic est res. Ref. s. 3. in Res. 26. & in Res. 27. & in Res. 28.

